

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1) i fråga om utgiftsområde 21 Energi samt nio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslagen inom ramen för utgiftsområdet, totalt ca 2,47 miljarder kronor, i enlighet med utskottets förslag. Detta förslag överensstämmer med förslaget i den gemensamma motionen 2014/15:2982 från Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, som därmed tillstyrks av utskottet i de berörda delarna. Utskottets förslag utgår från den utgiftsram riksdagen fastställde den 3 december 2014 och innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för fyra av anslagen (anslaget 1:1, anslaget 1:2, anslaget 1:4 och anslaget 1:8). Därtill omfattar utskottets förslag ett nytt anslag (anslaget 1:11 Laddinfrastruktur). I anslutning till detta tillstyrker utskottet delvis en motion (C) som gäller laddinfrastruktur. När det gäller övriga anslag överensstämmer förslaget i motion 2014/15:2982 (M, C, FP, KD) med budgetpropositionen för 2015. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen ska godkänna ett bemyndigande till det nya anslaget 1:11 Laddinfrastruktur vilket gör det möjligt för regeringen att fatta beslut om bidrag som medför behov av framtida anslag under perioden 2016–2018.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2015–2017, dels till finansiella befogenheter för 2015. Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften.

Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i ett särskilt yttrande i stället till att de står bakom det budgetförslag som finns i budgetpropositionen. Även Sverigedemokraternas företrädare i utskottet har avstått från att delta i beslutet om anslag. De hänvisar i ett särskilt yttrande till den anslagsfördelning som de har föreslagit i en motion.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden.....	7
Inledning.....	7
Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21.....	8
Inledning	8
Propositionen	9
Motionerna.....	16
Vissa kompletterande uppgifter	19
Utskottets ställningstagande.....	22
Särskilda yttranden	26
1. Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21 (S, MP, V)	26
2. Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21 (SD)	28
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	33
Propositionen	33
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	34
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag.....	35
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	36
<i>Tabeller</i>	
Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi.....	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21

a) Anslagen för 2015

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet har angett, anslagen för 2015 inom utgiftsområde 21 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2982 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD) yrkandena 1 och 4,

bifaller delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 21 punkt 10 och motion

2014/15:2461 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4 och

avslår motionerna

2014/15:256 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,

2014/15:1101 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 4,

2014/15:1102 av Josef Fransson m.fl. (SD),

2014/15:2892 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt

2014/15:2944 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 7.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2015 för anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 384 000 000 kronor under 2016–2018,

2. under 2015 för anslaget 1:3 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 500 000 kronor under 2016–2018,

3. under 2015 för anslaget 1:4 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 500 000 000 kronor under 2016–2018,

4. under 2015 för anslaget 1:8 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor under 2016,

5. under 2015 för anslaget 1:9 Elberedskap besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 000 000 kronor under 2016 och 2017,

6. under 2015 för anslaget 1:10 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2016 och 2017.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 21 punkterna 1–5 och 7.

c) Bemyndigande för det nya anslaget 1:11 Laddinfrastruktur

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Laddinfrastruktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor under 2016–2018.

d) Investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen godkänner investeringsplanen för Affärsverket svenska kraftnät för 2015–2017. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

e) Finansiella befogenheter för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2015 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

f) Avgiftsuttag för elberedskapsavgiften

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor under 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

Stockholm den 11 december 2014

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S)*, Catharina Elmsäter-Svärd (M), Åsa Westlund (S)*, Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S)*, Josef Fransson (SD)*, Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Helena Lindahl (C), Lise Nordin (MP)*, Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD)*, Birger Lahti (V)*, Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S)*, Per-Arne Håkansson (S)*, Anna-Caren Säterberg (S)* och Said Abdu (FP).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilt yttrande.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens budgetproposition 2014/15:1 i de delar som gäller utgiftsområde 21 Energi och nio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning över regeringens förslag till anslag för 2015 och de avvikelser från dessa som M, C, FP, KD respektive SD föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Under beredningen av ärendet har generaldirektörerna Mikael Odenberg (Affärsverket svenska kraftnät) och Erik Brandsma (Statens energimyndighet) lämnat information inför utskottet om verksamheten vid respektive myndighet. Därutöver har tjänstemän från Näringsdepartementet inför utskottet redovisat förutsättningarna för att införa ett investeringsstöd till laddinfrastruktur för elfordon.

Budgetprocessen i riksdagen

Riksdagens beredning av budgetpropositionen innebär att kammaren i ett första steg fastställer en utgiftsram för vart och ett av statsbudgetens 27 utgiftsområden. Utgiftsramen anger det högsta belopp som utgiftsområdets anslag sammanlagt får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

I detta ärende ska näringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområde 21 Energi ska fördelas inom den beslutade ramen för utgiftsområdet. Enligt riksdagsordningen ska riksdagen ta ställning till anslagen för utgiftsområdet genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagsordningen anger också att innan ett utskott helt eller delvis tillstyrker ett motionsförslag om att riksdagen ska anta en lag, eller väcker ett sådant förslag genom ett utskottsinitiativ, ska utskottet inhämta behövliga upplysningar och yttranden om inte utskottet finner synnerliga skäl mot det. Detta gäller också för förslag som påverkar statens budget. Om utskottet inte har inhämtat upplysningar eller yttranden, ska utskottet i sitt betänkande redovisa skälen för detta (10 kap. 4 § riksdagsordningen).

Betänkandets disposition

I detta betänkande beskriver utskottet inledningsvis utfallet i det första steget av riksdagens budgetberedningsprocess. Därefter behandlar utskottet regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi samt oppo-

sitionspartiernas motsvarande förslag. Utskottets förslag till anslagsbeslut omfattar även regeringens förslag rörande Affärsverket svenska kraftnät och nivå på avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften.

Utskottets överväganden

Inledning

Den 3 december 2014 fattade riksdagen beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2015 och om en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdena för 2016–2018. Riksdagen biföll reservation 1 i finansutskottets betänkande 2014/15:FiU1 som gällde riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. När det gällde beslutet om utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna på statens budget bifölls reservation 3 i det nyssnämnda betänkandet. Kammarens beslut om att bifalla dessa båda reservationer innebar att riksdagen ställde sig bakom dels de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som hade föreslagits i motion 2014/15:3002 (M, C, FP, KD), dels den ram för utgiftsområde 21 Energi som hade föreslagits i den motionen. Beslutet innebar även att riksdagen avlog regeringens förslag till ram för utgiftsområdet.

Näringsutskottet har tidigare i ett protokollsutdrag meddelat finansutskottet att man tillstyrker regeringens förslag till ramar för 2015 i fråga om utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. Av protokollet framgår att företrädarna för M, C, FP och KD respektive SD har lämnat avvikande meningar till förmån för motsvarande förslag från respektive parti. Företrädaren för Vänsterpartiet anmälde att han inte hade något att invända mot regeringens förslag.

Av tabellen nedan framgår regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag till budgetramar för utgiftsområde 21 Energi. Efter riksdagens beslut den 3 december 2014 är budgetramen för utgiftsområdet 2,47 miljarder kronor.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen	
		M, C, FP, KD	SD
2015 (föreslagen ram)	2 496	–26	–85
2016 (utgiftsberäkning)	2 580	–26	+75
2017 (utgiftsberäkning)	2 360	–15	+230
2018 (utgiftsberäkning)	2 199	–25	+245

Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 Energi för 2015 i enlighet med vad utskottet föreslår och som framgår av bilaga 3. Utskottets förslag till anslag överensstämmer med det förslag som finns i motion 2014/15:2982 (M, C, FP, KD). Förslaget i motionen innefattar ett nytt anslag (Laddinfrastruktur för elfordon) till vilket det, på utskottets initiativ, knyts ett bemyndigande. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften och godkänner de förslag om bemyndiganden som läggs fram i budgetpropositionen. Förslagen i propositionen som gäller Svenska kraftnät bifalls av riksdagen.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Inledning

Förutsättningen för den fortsatta beredningen av utgiftsområde 21 Energi är att ramen för utgiftsområdet är fastställd för 2015 till 2 469 609 000 kronor, dvs. 26 000 000 kronor lägre än vad regeringen föreslog i budgetpropositionen. Regeringens förslag till fördelning på de tio anslagen framgår av tabellen i bilaga 2. I bilagan redovisas också de motförslag som finns i allianspartiernas respektive Sverigedemokraternas förslag till fördelning inom utgiftsområdet (se motionerna 2014/15:2982 [M, C, FP, KD] respektive 2014/15:2892 [SD]). I den förstnämnda motionen finns, utöver de tio anslag som regeringen har föreslagit, ett förslag om ett nytt anslag för utbyggnad av laddinfrastruktur för elfordon.

Sverigedemokraternas förslag innehåller också de tio anslag som regeringen föreslår, men även ett nytt anslag vars ändamål är att finansiera byggandet av en kärnreaktor för forskningsändamål.

Enligt förslaget i propositionen kompletteras sex av anslagen inom utgiftsområdet med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser, vilka leder till utgifter de kommande åren. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2015. När det gäller regeringens förslag om elberedskapsavgiften och till bemyndiganden finns det inga motförslag i de nyssnämnda motionerna.

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning så som det beskrivs i budgetpropositionen samt de övergripande målen för utgiftsområdet. Vidare refereras det regeringen anför i budgetpropositionen under rubriken en sammanhållen klimat- och energipolitik. Därefter redovisas regeringens överväganden när det gäller vart och ett av de tio anslagen. Därutöver redovisas regeringens förslag till beslut om en investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät och om finansiella befogenheter för affärsverket. Även regeringens förslag om nivån på avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften finns med i redovisningen. De motioner som innehåller förslag som direkt gäller

anslagen eller som bedöms kunna ha påverkan på de föreslagna anslagen refereras därefter.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 21 Energi omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU, dvs. att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Ansvar för åtgärderna ligger främst på Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen och Af-färsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) men även på Boverket och länsstyrelserna.

I det följande beskrivs kortfattat politikens mål och inriktning så som den redovisas i propositionen. Redovisningen utgår till viss del från de motionsförlag som finns på området och är därför inte fullständig. För en mer utförlig beskrivning av olika insatser och åtgärder som regeringen aviserar hänvisas till budgetpropositionen. Där redovisar regeringen även de resultat som har uppnåtts på det energipolitiska området under det senaste året.

Mål för utgiftsområdet

Det övergripande målet för energipolitiken är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken ska skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt ut-hålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i hela Sverige. Övriga relevanta mål för energipolitiken framgår av riksdagens beslut i juni 2002 om riktlinjer för energipolitiken (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17).

I enlighet med propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi har riksdagen beslutat om ett antal nya energipolitiska mål (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25):

- Andelen förnybar energi 2020 ska utgöra minst 50 procent av den totala energianvändningen.
- Andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020.
- 20 procent effektivare energianvändning till 2020. Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet med 20 procent mellan 2008 och 2020.

Genom riksdagens beslut om propositionen Höjt mål och vidareutveckling av elcertifikatssystemet (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16) har elcertifi-katssystemet förlängts till utgången av 2035. Målet för produktionen av förnybar el innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå.

Sedan den 1 januari 2012 har Sverige och Norge en gemensam elcertifikatsmarknad. I enlighet med propositionen Ny lag om elcertifikat (prop. 2010/11:155, bet. 2011/12:NU6) uppgår målet för ny förnybar elproduktion i den gemensamma elcertifikatsmarknaden till 26,4 TWh 2020. Det gemensamma målet ska delas lika mellan parterna som därmed ska sikta på att annullera elcertifikat motsvarande 13,2 TWh vardera till 2020.

I enlighet med propositionen Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem (prop. 2012/13:21, bet. 2012/13:NU6) ska insatser för forskning och innovation på energiområdet inriktas så att de kan bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken samt relevanta energirelaterade miljökvalitetsmål.

En sammanhållen klimat- och energipolitik

I budgetpropositionen slår regeringen fast att klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Om temperaturen fortsätter att stiga i den takt som forskarna ser och förutspår kommer det att leda till mycket allvarliga konsekvenser för livet på jorden.

I Sverige kommer de största utsläppen av växthusgaser från transporter och industrier. Genom kvantifierade klimat- och energipolitiska mål för utsläpp av växthusgaser, förnybar energi och energieffektivisering, tillsammans med konkreta styrmedel för att uppnå dessa mål, lägger regeringen grunden för långsiktigt stabila förutsättningar för en snabb väg ut ur fossilsamhället och en utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem.

Användningen av fossila bränslen ska tydligt minska. Stimulanser och ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om Sverige, och miljöskatternas styrande effekt ska öka.

För att minska klimatutsläppen föreslår regeringen att ett stöd för klimatinvesteringar i kommuner och regioner införs (kallat Klokt). Klimatinvesteringsprogrammet är placerat under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Enligt regeringen är energipolitiken avgörande för att bygga ett hållbart samhälle, och sysselsättningen i Sverige är helt beroende av att det finns en god och tillförlitlig tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Som har nämnts ovan syftar energipolitiken till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. En satsning på förnybar energi och effektivare energianvändning kan stärka svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ger, enligt regeringen, svensk forskning och företagande en viktig roll i den globala omställningen till en ekonomi med låga utsläpp av växthusgaser.

Stabila spelregler skapar förutsägbarhet, trygghet och vilja till investeringar, vilket i sin tur håller nere energipriserna och skapar förutsättningar för omställningen. Svenska företag och konsumenterna måste kunna lita på att det finns en trygg energiförsörjning. Det förutsätter att företagen inom energisektorn får långsiktiga spelregler och stabila villkor för sin verksamhet. En energi-

kommission för blocköverskridande samtal om energipolitiken ska därför tillsättas i syfte att skapa en långsiktigt hållbar energiöverenskommelse. Regeringens ingång i dessa samtal ska vara att kärnkraften ska ersättas med förnybar energi och energieffektivisering och att Sverige på sikt ska ha 100 procent förnybar energi.

Kärnkraften ska bära en större andel av sina samhällsekonomiska kostnader. Säkerhetskraven ska skärpas och kärnavfallsavgiften ska höjas. Regeringen avser att ta ett helhetsgrepp om det statliga bolaget Vattenfall och av styrningen av bolaget i syfte att göra det ledande i omställningen av energisystemet mot en högre andel förnybar energi. Vattenfalls planer på att förbereda för byggandet av ny kärnkraft avbryts.

Inom EU pågår för närvarande diskussioner om hur den europeiska klimat- och energipolitiken ska utformas till 2030. I januari 2014 föreslog EU-kommissionen en målstruktur för klimat- och energipolitiken till 2030 som omfattar ett klimatmål om 40 procent för EU-interna utsläppsminskningar och ett bindande mål på EU-nivå för förnybar energi om minst 27 procent till 2030. I juli 2014 kompletterades målstrukturen med ett förslag om ett energieffektiviseringsmål på 30 procent. I budgetpropositionen framhåller regeringen att det är av stor vikt att få till stånd en ambitiös överenskommelse om ramverket vid Europeiska rådet i oktober inför FN:s klimatkonferens i Paris 2015 (COP21).

En kontrollstation för klimat- och energipolitiken kommer att genomföras under 2015 i syfte att analysera den faktiska utvecklingen av energibalans och kostnader samt klimatpåverkan i förhållande till relevanta energi- och klimatpolitiska mål, liksom kunskapsläget vad gäller klimatförändringar.

Anslag m.m. för 2015

Anslaget 1:1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader föreslås uppgå till ca 250 miljoner kronor 2015. Anslaget finansierar Energimyndighetens förvaltningskostnader, Fjärrvärmenämnden samt provning och märkning av energirelaterad utrustning. Planering, uppföljning och utvärdering av de energipolitiska programmen finansierar Energimyndigheten genom de s.k. programanknutna kostnaderna som belastar andra anslag än förvaltningskostnaderna. För åren 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 252 375 000 kronor, 256 874 000 kronor respektive 263 718 000 kronor.

Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering m.m. är nytt och består av de två tidigare anslagen 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. samt 1:3 Insatser för uthållig energianvändning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt stöd till lokalt och regionalt arbete för energihushållning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt stöd till energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder samt utredningsinsatser.

Vidare får anslaget användas för främjandeåtgärder, såsom demonstrationsprojekt, samt utvärdering av befintliga och nya lågenergibyggnader och för utgifter för genomförandet av EU-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Anslaget får även användas för utgifter för utveckling av styrmedel för energieffektivisering samt statlig medfinansiering av ett nationellt regionalfondsprogram som föreslås löpa under programperioden 2014–2020.

Anslaget 1:3 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft föreslås uppgå till 10 miljoner kronor 2015 dvs. samma anslagsnivå som under 2014. Anslagets ändamål är att täcka utgifter för teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar, främjandeåtgärder samt till olika studier av miljöeffekter av vindkraftsetableringar. Regeringen konstaterar att storskalig etablering av vindkraft är en relativt ny företeelse i Sverige och att det därför finns frågor som behöver följas upp när det gäller vindkraftens effekter på natur, miljö och människa. Resultaten kan användas som underlag för miljökonsekvensbeskrivningar liksom i planerings- och tillståndprocesser inför vindkraftsetableringar. Syftet är att bidra till en hållbar och mer effektiv etablering av vindkraft. Anslaget beräknas uppgå till 10 miljoner kronor per år även under perioden 2016–2018.

Ett förslag om ett bemyndigande till regeringen kopplas också till anslaget med innebörden att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7,5 miljoner kronor 2016–2018. Bemyndigandet syftar till att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt.

För att finansiera utgifter och statsbidrag för forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet finns anslaget 1:4 Energiforskning. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Anslaget får även användas för myndighetens arbete med forskningsrelaterade uppgifter, utgifter för utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt FoU-samarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningsarbeten.

Regeringen anser att stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Utveckling av ny teknik och nya tjänster ökar väsentligt den portfölj av möjligheter som med tiden minskar kostnaderna för att uppnå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Insatserna bidrar till att uppfylla nationella och internationella energi- och klimatpolitiska mål och fokuseras på områden inom vilka Sverige har en nationell styrkeposition, i form av naturresurser eller kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande.

För 2015 föreslår regeringen att 1 212 536 000 kronor anvisas till anslaget. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 343 169 000 kronor, 1 356

912 000 kronor, respektive 1 380 052 000 kronor. För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen ska bemyndiga regeringen att för anslaget Energiforskning 1:4 kunna besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 3,5 miljarder kronor perioden 2016–2018.

Anslaget 1:5 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket avser statens åtaganden om ersättning av vissa kostnader vid avvecklingen av de två reaktorerna vid nyssnämnda kärnkraftverk. Regeringen föreslår att 138,6 miljoner kronor anvisas för 2015. För 2016 och 2017 beräknas anslaget till 104,8 miljoner kronor respektive 53,9 miljoner kronor. För år 2018 beräknas anslaget till 0 kronor.

Anslaget 1:6 Planeringsstöd för vindkraft m.m. ska finansiera utgifter för ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta för vindkraftens utveckling. Anslaget används även för samordnings- och informationsinsatser för att främja vindkraftsutbyggnad. I budgetpropositionen för 2012 föreslog regeringen en förlängning t.o.m. 2015 av insatserna för nätverket för vindbruk som arbetar med informationsspridning och kunskapsuppyggnad om vindkraft. Regeringen föreslår att 15 miljoner kronor anvisas för 2015. Åren därefter beräknas anslaget till 0 kronor.

Ändamålet med anslaget 1:7 Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader är att täcka kostnader för nyssnämnda myndighets förvaltningsuppgifter. Regeringen föreslår att 105 117 000 kronor anvisas för 2015. För åren 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 105 783 000 kronor, 104 478 000 kronor respektive 107 232 000 kronor.

Anslaget 1:8 Energiteknik får användas för att stimulera spridningen av vissa energitekniska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet. Högst 5 miljoner kronor av anslaget får användas för de administrativa kostnader detta medför.

Regeringen anser det vara angeläget att stimulera användning av energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga i jämförelse med tekniker som redan är etablerade på marknaden. Biogas och solceller är två tydliga exempel på sådana tekniker. Regeringen konstaterar att efterfrågan på stödet för solceller har varit stor och regeringen anser det vara mycket angeläget att utvecklingen av solkraft stimuleras även fortsättningsvis. Därför föreslår regeringen att anslaget tillförs ytterligare 100 miljoner kronor per år för perioden 2015–2018. Förstärkningen syftar till att möta den stora efterfrågan och till att stärka stödet för solkraft.

Regeringen föreslår att 240 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2015. För åren 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 240 miljoner kronor, 100 miljoner kronor respektive 100 miljoner kronor. Regeringen har för avsikt att ange fördelningen mellan anslagets ändamål i regleringsbrev.

För att underlätta planering och göra det möjligt att teckna avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2015 för ramanslaget 1:8 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 140 miljoner kronor 2016.

Åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) finansieras genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen betalar en avgift. Åtgärderna syftar till att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället och att tillgodosätta elförsörjningen vid höjd beredskap. Åtgärderna finansieras genom anslaget 1:9 Elberedskap som ska motsvara avgiftsintäkternas storlek. För det nyssnämnda anslaget föreslår regeringen att 255 miljoner kronor anvisas för 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget till 255 miljoner kronor per år. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen att under 2015 besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 miljoner kronor 2015–2017. Regeringen föreslår även att riksdagen ska fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 miljoner kronor 2015.

Anslaget 1:10 Avgifter till internationella organisationer får användas för just detta ändamål samt för att finansiera utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att anslaget ska uppgå till 21 328 000 kronor under 2015. Därutöver föreslås att regeringen ska bemyndigas att under 2015 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 miljoner kronor 2016 och 2017. Bemyndigandet syftar till att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt.

Svenska kraftnäts investeringsplan

Svenska kraftnäts förslag till investerings- och finansieringsplan för 2015–2017 omfattar åtgärder i stamnätet inklusive utlandsförbindelserna och utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas uppgå till högst 12 miljarder kronor varav 4,35 miljarder kronor för 2015. Vissa projekt delfinansieras av kommuner och andra markägare som får frilagd mark för exploateringsändamål, EU-bidrag eller genom anslutningsavgifter till stamnätet.

När Svenska kraftnät bildades i början av 1990-talet var stamnätet för el i en fas av förvaltning och låga investeringsnivåer, vilket har övergått till en fas av omfattande ny- och ombyggnation. Det innebär en väsentligt ökad investeringsvolym de kommande åren för att öka överföringskapaciteten i Nordeuropa, förbättra driftsäkerheten, förnya befintliga anläggningar, ansluta ny elproduktion, främst i form av vindkraftsparker, och anpassa stamnätet till förändrade överföringsmönster. Mot bakgrund av att de väsentligt ökade investeringsvolymerna ställer ökade krav på planering, uppföljning och kontroll i

verksamheten har regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa en utvecklad investerings- och finansieringsplan, något som Svenska kraftnät har gjort sedan 2012. Som framgår i redogörelsen av Svenska kraftnäts resultat påverkas investeringsplanen av tidsmässiga förskjutningar i projektens genomförande.

En sammanfattande investeringsplan för Svenska kraftnät för budgetåren 2015–2017 redovisas i budgetpropositionens tabell 3.31 (s. 70). Tabellen baseras på den investeringsplan som Svenska kraftnät har lämnat in till regeringen. På sidorna 68–70 i budgetpropositionen, utgiftsområde 21 Energi beskrivs översiktligt de investeringsprojekt som var för sig överstiger 100 miljoner kronor.

Regeringen konstaterar att flertalet mycket stora investeringar kommer att genomföras samtidigt under perioden. Dessa kommer att befinna sig i olika faser, vilket gör att säkerheten i bedömningarna av investeringarna varierar. Redovisningen är därför att se som en plan över vilka projekt som Svenska kraftnät kan komma att genomföra. Då ledtiderna är långa för verkställandet av investeringar i stamnätet är förändringarna i planerna små mellan de enskilda åren. Sju investeringar har tillkommit och tre projekt har strukits sedan föregående plan.

Ett av de mer omfattande projekten är den s.k. Sydvästlänken (en ny förbindelse som sträcker sig från Hallsberg i Närke, via Nässjö, till Hörby i Skåne). Sydvästlänken är Svenska kraftnäts största investering någonsin. När den tas i drift ökar överföringskapaciteten mellan elområde 3 och elområde 4 med upp till 25 procent samt bidrar till en förbättrad driftsäkerhet i södra Sverige. Driftstagandet av Sydvästlänken har försenats och förbindelsen planeras att delvis tas i drift i september 2015. Investeringen beräknas uppgå till 8 miljarder kronor, varav 950 miljoner kronor belastar treårsperioden. För en närmare beskrivning av övriga större projekt (t.ex. förbindelsen Nordbalt mellan Sverige och Baltikum och vindkraftsrelaterade stations- och nätutbyggnader) hänvisas till ovan omnämnda sidor i budgetpropositionen.

Regeringen anser att riksdagen ska godkänna den investeringsplan som Svenska kraftnät har redovisat för treårsperioden 2015–2017. Investeringsverksamheten kan därigenom planeras med relativt god framförhållning. Regeringen är medveten om att tidsmässiga förskjutningar, som kan påverka investeringsnivåerna de enskilda åren, kan förekomma. Regeringen har inget att invända mot de överväganden och förslag om verksamhetens mål och inriktning som presenteras i Svenska kraftnäts treårsplan. Regeringen konstaterar dock att de väsentligt ökande investeringsvolymerna ställer ökade krav på planering, analys av resursåtgång samt uppföljning och kontroll i verksamheten. Här betonar regeringen vikten av att Svenska kraftnät redovisar ekonomiska bedömningar, motiv för och konsekvenser av investeringar, underlag för prioriteringar och utfallet av föregående investeringsplan.

Svenska kraftnät ska uppnå en räntabilitet på justerat eget kapital, efter schablonmässigt avdrag för skatt, på 6 procent under en konjunkturcykel, exklusive resultatandelar från avyttringar i intresseföretag samt eventuellt

över- eller underskott från verksamheter som avser elcertifikat och ursprungsgarantier. Svenska kraftnät ska ha en skuldsättningsgrad på högst 140 procent. En ökad skuldsättningsgrad jämfört med 2014 motiveras av den ökade investeringsnivån i Svenska kraftnäts verksamhet. Som riktlinje för utdelning och skattemotsvarighet gäller krav på 65 procent av årets resultat för affärsverkskoncernen. Kostnadseffektiviteten bör liksom tidigare vara minst lika hög som i jämförbara företag.

Under det gångna året har Regeringskansliet inlett en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål mot bakgrund bl.a. av de stora omvärldsförändringar i form av krav på stora investeringar och därmed kapitalbehov som affärsverket står inför.

Enligt regeringens uppfattning är det ännu för tidigt att slå fast nya ekonomiska mål, men dessa kommer fortsättningsvis att mätas och utvärderas över en längre tidsperiod än, som tidigare, ett år för att skapa förutsättningar för långsiktiga beslut. För att säkerställa att affärsverket bär sina egna kostnader behöver en kapitalkostnad beräknas, och utifrån detta kan nya avkastningsmål utformas. Nivåerna för de nya ekonomiska målen samt den exakta utformningen av dessa bereds inom Regeringskansliet. Tills vidare styrs därför Svenska kraftnäts verksamhet med befintliga ekonomiska mål.

Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Regeringen föreslår att riksdagen ska bemyndiga regeringen att för 2015 låta Svenska kraftnät få vissa finansiella befogenheter. Innebörden är att regeringen bemyndigas

- att för 2015 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 10,3 miljarder kronor.
- att för 2015 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret
- att för 2015 besluta om delägarlån eller borgen om högst 300 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier
- att för 2015 besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 20 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor
- att för 2015 bevilja lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt el-lagen (1997:857) som uppgår till högst 700 miljoner kronor.

Motionerna

I den gemensamma motionen 2014/15:2982 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD) konstateras det att Allianspartierna står fast vid sin tidigare energiöverenskommelse. Motionärerna menar att denna ger konsumenter och industri en trygg energiförsörjning, ekologisk hållbarhet och god konkurrenskraft. De vill säkerställa långsiktiga spelregler i energipolitiken genom att

bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

Motionärerna föreslår andra anslagsnivåer för 2015 än regeringen när det gäller fyra av de tio anslagen (se bilaga 2). Av tabellen i bilagan framgår att motionärerna vill förstärka Energimyndighetens förvaltningsanslag med 24 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare vill de att anslagen 1:2 Insatser för energieffektivisering och 1:4 Energiforskning ska vara 5 respektive 20 miljoner kronor lägre än i regeringens förslag och anslaget 1:8 Energiteknik föreslås vara 100 miljoner kronor lägre. Utöver dessa skillnader i förhållande till regeringens förslag föreslår motionärerna ett nytt anslag som ska finansiera ett statligt stöd för på utbyggnad av laddinfrastruktur för elbilar (75 miljoner kronor). Här framhåller motionärerna att den största utmaningen när det gäller att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen finns inom transportsektorn. Vidare betonar de att främjande av teknikutveckling inom bl.a. eldrift är avgörande för möjligheterna att nå ett hållbart transportsystem.

Flera lovande projekt med olika typer av snabba kärnkraftsreaktorer (även kallade fjärde generationens kärnkraft), pågår just nu, konstateras det i Sverigedemokraternas kommittémotion 2014/15:1101 av Josef Fransson m.fl. I denna typ av reaktorer kan det sedan tidigare använda kärnbränslet återanvändas. Motionärerna framhåller att det med fjärde generationens kärnkraft går att producera kärnkraftsel i oförminskad eller höjd effekt under tusentals år, utan att man behöver bryta något nytt uran över huvud taget. Avfallsmängden minskar med uppemot 99 procent och tiden för slutförvaring av kärnavfallet minskar från 100 000 år till mindre än ca 1 000 år. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande om en svensk forskningsreaktor (yrkande 4) och menar att Oskarshamn skulle kunna vara en lämplig plats för en sådan reaktor då det använda kärnbränslet förvaras där i dag.

I dag ges investeringsstöd för installation av solceller, konstateras det i Sverigedemokraternas kommittémotion 2014/15:1102 av Josef Fransson m.fl. Stödet ska enligt regeringens förslag fortgå under kommande fyra år, vilket tillsammans med elcertifikatssystemet innebär en betydande subvention. Motionärerna är mycket tveksamma till värdet av att satsa på solceller i Sverige bl.a. på grund av den oregelbundna produktionen både över dygnet och året. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande om att investeringsstödet för installation av solceller ska avskaffas.

Sverigedemokraterna slår i sin kommittémotion 2014/15:2892 av Josef Fransson m.fl. fast att Sverige som industrination är beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som leveranssäkerhet under årets alla timmar. De anser därför att den svenska energipolitiken måste vila på tre ben: leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och miljö. Vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaden, exempelvis på det s.k. förnybara eller kärnkraften, raserar förutsättningarna för att nå dessa mål.

I motionen föreslås andra anslagsnivåer än regeringens när det gäller fem av de tio anslag som har föreslagits i budgetpropositionen. Motionärerna vill öka anslaget till energieffektivisering (+15 miljoner kronor) som ett led i en

övergripande och långsiktig målsättning om att Sverige ska bli oberoende av olja. Vidare vill motionärerna avskaffa anslaget 1:3 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft som ett led i en övergripande energistrategi som syftar till att göra marknadsförutsättningarna mer jämbördiga för olika energislag (–10 miljoner kronor). Även anslaget 1:6 Planeringsstöd för vindkraft avskaffas enligt förslaget i motionen (–15 miljoner kronor).

Däremot föreslås en ökning av anslaget 1:4 Energiforskning med 60 miljoner kronor. Motionärerna menar att forskning på nya energilösningar har stor potential att lösa många av de framtidsutmaningar som väntar, varför de anser det vara rimligt att satsa medel på forskning snarare än på kostsamma subventioner för att introducera teknik som inte är kommersiellt bärkraftig. Medlen bör delvis inriktas på att bygga upp sådan vetenskaplig och teknisk kunskap och kompetens som i dag saknas på kärnteknikområdet.

Motionärerna ställer sig inte bakom regeringens förslag om en satsning på ett investeringsstöd till solceller. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget 1:8 Energiteknik ska minskas till 80 miljoner kronor, vilket är en minskning med 160 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Inom ramen för den föreslagna anslagsnivån utökas investeringsstödet till biogasanläggningar från 40 till 80 miljoner kronor.

Utöver de avvikelser som nu har redovisats när det gäller några av de anslag som regeringen föreslår inom utgiftsområdet föreslår motionärerna ett nytt anslag som ska finansiera en satsning på en svensk forskningsreaktor. För det ändamålet föreslås 25 miljoner kronor för budgetåret 2015. Anslagsförslagets nivå utgår från den skrivelse som överlämnades till Vetenskapsrådet och Kungl. Vetenskapsakademien där budgeten var satt till drygt 1,5 miljarder kronor under perioden 2013–2023. För att kostnaden inte ska underskattas beräknar motionärerna den årliga anslagsnivån under perioden till 150 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Motionärerna understryker att det behövs ett ökat stöd till kärnkraftsforskningen och hög nationell kompetens för att en ny, modern och ännu säkrare svensk kärnkraft ska kunna växa fram. Framtiden kräver ren energi till rimliga priser, och i det perspektivet måste forskningen få fart. Motionärerna anser att Oskarshamn skulle kunna vara en lämplig plats för en forskningsreaktor.

I Sverigedemokraternas kommittémotion 2014/15:2944 av Richard Jomshof m.fl. (SD) konstateras det att Sverigedemokraterna under budgetperioden satsar 255 miljoner kronor mer på energiforskning och 150 miljoner kronor mer på energieffektivisering än regeringen. Detta för att påskynda framtagandet av långsiktiga hållbara energilösningar, för att långsiktigt säkra vårt lands energiförsörjning samt som ett led i en övergripande och långsiktig målsättning om att Sverige ska bli fritt från oljeberoende och beroende av andra fossila bränslen. Vidare understryker motionärerna att energieffektivisering är ett av flera områden som har en betydande potential och som måste utnyttjas. Den offentliga sektorn ska sträva efter att bedriva en energieffektiv verksamhet, detta genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

En av våra största framtidsutmaningar är att ställa om till en hållbar transportsektor och kraftigt minska koldioxidutsläppen, slås det fast i Centerpartiets partimotion 2014/15:2461 av Annie Lööf m.fl. Motionärerna konstaterar att försäljningen av elbilar ökar snabbt, men att bristen på laddningsmöjligheter bromsar utvecklingen. Centerpartiet vill därför införa ett investeringsstöd som ska kunna täcka upp till halva kostnaden för normal- och snabbladdningsstationer. Satsningen väntas kunna ge upp till 10 000 nya laddstolpar under den kommande mandatperioden. Ett tillkännagivande om laddstationer för elbilar i hela landet efterfrågas i motionen (yrkande 4).

Utbyggnaden av stamnätet för el i Sverige är kraftigt eftersatt och stora delar av det existerande nätet behöver förnyas, sägs det i Vänsterpartiets kommittémotion 2014/15:256 av Birger Lahti m.fl. Affärsverket svenska kraftnät har beräknat behovet av investeringar och reinvesteringar till 55–60 miljarder kronor fram till 2025. Motionärerna anser inte att det är rimligt att Svenska kraftnät ger hundratals miljoner i utdelning till staten i ett läge när man står inför stora investeringsbehov. Motionärerna efterfrågar därför ett riksdagsuttalande om att regeringen bör återkomma med förslag till ett förändrat avkastningskrav för Svenska kraftnät senast till bolagsstämman 2016 (yrkande 4).

Vissa kompletterande uppgifter

Stöd till solceller

Sedan 2009 finns ett statligt stöd för installation av solceller. Stödet riktas till alla typer av aktörer, såväl företag och offentliga organisationer som privatpersoner. Under 2013–2014 avsatte den borgerliga regeringen 210 miljoner kronor för stöd till solceller med syftet att bidra till omställningen av energisystemet och till näringslivsutveckling inom energiteknikområdet.

Stödet ges till alla typer av aktörer, såväl företag som offentliga organisationer och privatpersoner. Stöd kan fås för installation av alla typer av nätanslutna solcellssystem och solex-solvärmehybridsystem. Installationen ska vara slutförd senast 31 december 2016.

Från och med den 1 februari 2013 är stödnivån maximalt 35 procent av investeringskostnaden. Taket för stöd per solcellssystem är på 1,2 miljoner kronor och de stödberättigande kostnaderna får maximalt uppgå till 37 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk topp effekt. För solex-solvärmehybridsystem kan stödberättigade kostnader uppgå till högst 90 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk topp effekt. Stödet är rambegränsat vilket innebär att det bara kan ges så länge de avsatta pengarna räcker.

Förslaget om en ny forskningsreaktor

År 2012 inkom en gemensam skrivelse till utbildningsdepartementet från Uppsala universitet, Kungl. Tekniska högskolan och Chalmers i vilken det före-

slogs en infrastruktursatsning på kärnkraftsforskning. I maj 2014 ombads Vetenskapsrådet och Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) att granska förslaget. I slutet av september 2014 meddelade Vetenskapsrådet att förslaget innehåller för många obesvarade frågor och behöver utredas vidare. Med tanke på den stora investeringskostnaden är det mycket som är oklart och antalet forskare som skulle använda anläggningen bedöms vara begränsat. Den mer detaljerade utredningen som lärosätena föreslår kan, enligt Vetenskapsrådet, dock vara motiverad med tanke på de möjligheter som projektets resultat i bästa fall kan ge. Vetenskapsrådet gjorde vidare bedömningen att de flesta forskningsområdena inom kärnteknik i Sverige skulle kunna dra nytta av anläggningen, men att det är oklart om antalet forskare inom området är tillräckligt stort för att motivera en nationell satsning.

KVA anförde bl.a. att Sverige behöver kärnteknisk forskning, men att den bör drivas inom ramen för europeiska samarbeten, och inte genom att man uppför en experimentreaktor i Sverige. Även forskning kring återvinning och tillverkning av avancerat kärnbränsle bör enligt KVA drivas genom internationella samarbeten. Forskningen blir då inte bara bättre, utan även mer kostnadseffektiv. Vidare gjorde KVA bedömningen att den föreslagna anläggningen kommer att kräva betydligt större insatser av högt kompetenta tekniker än vad förslagsställarna har räknat med. Detta kommer, enligt KVA, att göra projektet betydligt dyrare än den nuvarande uppskattningen.

Laddinfrastruktur

I den statliga utredningen Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84) som presenterades i december 2013 ägnas ett kapitel (kap. 11) åt eldrivna vägtransporter. Bland annat analyseras frågan om att bygga ut infrastrukturen för laddning av elfordon i Sverige. Utredningen gjorde bedömningen att den största delen av laddningen av personbilar kommer att kunna ske med den befintliga infrastrukturen i hemmet och i parkeringsgarage. Även laddning vid arbetsplatser blir, enligt utredningen, förmodligen viktiga. För laddning i stadsmiljö kommer det dock i viss utsträckning att finnas behov av publika laddstationer. Vidare slås det fast att utvecklingen av fordonsparken (rena elbilar eller laddhybrider) påverkar i vilken utsträckning och takt publika laddstolpar behöver byggas ut. Standarder betonas också som betydelsefulla för att säkerställa att alla fordon kommer att kunna använda de laddstationer som byggs.

I utredningen redovisas att den totala kostnaden för att uppföra en komplett snabbaddningsstation uppgår till ca 500 000 kronor. Vattenfall – som har bedrivit en del forskning och utveckling på området – bedömer den totala etableringskostnaden för publika laddstolpar (16 A), med dubbla ladduttag och i stadsmiljö, till mellan 60 000 och 100 000 kronor. Den största osäkerheten ligger i kostnader för mark och installation. Driftskostnaderna uppskattas till ca 12 000 kronor per år, exklusive rörlig elförbrukning. Etableringskostnaden för en s.k. laddbox (16 A) är ca 9 000 kronor enligt Vattenfall. En sådan

utrustning rekommenderas vid laddning i hemmet, eftersom laddning av säkerhetsskäl inte bör göras via ett vanligt jordat eluttag. För snabbaddare (50 kW, likström) uppskattas etableringskostnaden till mellan 375 000 och 800 000 kronor. Även här är den största osäkerheten kostnaden för mark och installation. Nätkostnaderna uppskattas till 10 000–15 000 kronor per år och underhållskostnaderna till ca 20 000–25 000 kronor per år. Vattenfall bedömer att hårdvarukostnaderna kommer att sjunka fram till 2030 medan nätanslutningskostnader blir liknande som i dag och mark och installationskostnader kan öka. Vattenfalls bedömning är att det går att minska kostnaderna genom att förbereda ytor och byggnader för laddning redan vid byggnation och på så sätt undvika extra kostnader för mark och installation.

Utredningen slår vidare fast att den inte har identifierat några tydliga hinder i lagstiftningen för utbyggnaden av laddinfrastruktur för lättare fordon. Däremot kan det finnas behov av att via lagstiftning ställa krav på att exempelvis nya parkeringsplatser ska förberedas för laddinfrastruktur.

En annan fråga som tas upp i utredningen är hur en elektrifiering av transportsektorn kan tänkas påverka effektbalansen i elsystemet. Den ökade energimängd som krävs för en elektrifiering av transportsektorn är en mindre del av den totala elanvändningen men fler elfordon kommer att påverka mängden variabel elkonsument. Det konstateras att även om den ökade belastning är låg i förhållande till den totala belastningen kan det uppstå lokala påfrestningar på elnäten. En möjlighet att minska belastningen på elnäten är genom utvecklingen av smarta nät. Här hänvisade utredningen till det samordningsråd för smarta elnät som den förra regeringen tillsatte och som överlämnade sitt slutbetänkande till energiminister Ibrahim Baylan den 8 december 2014 (Planera för effekt! – Slutbetänkande från Samordningsrådet för smarta elnät, SOU 2014:84).

När det gäller behovet av statligt stöd till investeringar i laddinfrastruktur föreslog utredningen att bidrag ska lämnas under de närmaste åren med 50 procent av kostnaden för laddstolpar/laddstationer avsedda för normal laddning men att bidraget högst får uppgå till 20 000 kronor per laddstation. Varje laddstation kan ha ett eller flera uttag. Bidraget bör, enligt utredningens förslag, begränsas till företag, bostadsrättsföreningar, privata och kommunala bostadsföretag samt kommuner. Statens del av kostnaden för denna utbyggnad beräknas till sammanlagt 200 miljoner kronor under fyra år, vilket motsvarar bidrag till maximalt 10 000 laddstationer. Åtgärden motiveras av behovet av att få igång marknaden som efter denna uppbyggnadsfas bedöms ha ett så stort utbud av utrustning och kringtjänster att den klarar sig utan fortsatt stöd. Utredningen gjorde vidare bedömningen att enskilda hushåll som avser att skaffa elbil eller laddhybrid får tillräckligt stöd för installation av laddboxar i sina egna hem genom möjligheterna att göra ROT-avdrag. Utredningen föreslog även att Energimyndigheten i samverkan med Trafikverket skyndsamt skulle få i uppdrag att utreda ett stöd till snabbaddningsstationer.

Utredningens förslag har varit ute på remiss. Remisstiden gick ut den 19 maj 2014.

Riksrevisionens granskning av staten på elmarknaden

I april 2013 presenterade Riksrevisionen sin effektivitetsgranskning av statens insatser för en fungerande elöverföring (Staten på elmarknaden – insatser för en fungerande elöverföring, RiR 2013:3). Riksrevisionen gjorde bl.a. iakttagelser om Svenska kraftnäts avkastningskrav och utdelningsmål.

Den förra regeringen redovisade sedermera i oktober 2013 sin syn på Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer i en skrivelse till riksdagen (skr. 2013/14:21). I skrivelsen konstaterade den förra regeringen att det vid den aktuella tidpunkten pågick en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål, och regeringen hänvisade till den tidsplan för översynen som fanns i budgetpropositionen för 2014. Där framgår att de nya ekonomiska målen samt den exakta utformningen av dessa planeras att fastställas under 2014, då även en djupare analys av affärsverkets utdelningsnivå har genomförts. Näringsutskottet gjorde inget uttalande om Svenska kraftnäts ekonomiska mål i samband med behandlingen av regeringens ovan nämnda skrivelse (bet. 2013/14:NU9).

Svenska kraftnäts ekonomiska mål

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk. Regeringen har fastställt en instruktion och beslutar årligen om ett regleringsbrev för affärsverket. Riksdagen anger ramarna för Svenska kraftnäts investerings- och finansieringsverksamhet. Med anledning av vad som sägs i motion 2014/15:256 (V) bör det noteras att affärsverk, till skillnad från aktiebolag, inte är skyldiga att genomföra några bolagsstämmor.

Beträffande nya ekonomiska mål (t.ex. ett förändrat avkastningskrav) för Svenska kraftnät bör även erinras om att dessa i normalfallet inte beslutas av riksdagen. Enligt uppgift från Näringsdepartementet i november 2014 väntas regeringen besluta om nya ekonomiska mål för Svenska kraftnät senast under 2015.

Utskottets ställningstagande

Den 3 december 2014 behandlade riksdagen finansutskottets betänkande om bl.a. utgiftsramarna för 2015 (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). Riksdagen biföll Moderata samlingspartiets, Centerpartiets, Folkpartiet liberalernas och Kristdemokraternas förslag till utgiftsramar för 2015, vilket innebär att utgifterna för utgiftsområde 21 Energi högst får uppgå till sammanlagt 2 469 609 000 kronor. Som har framgått av den redogörelse för budgetprocessen i riksdagen som finns i detta betänkandes inledning bygger näringsutskottets fortsatta behandling av anslagsfördelningen för 2015 på förutsättningen att den utgiftsram som riksdagen har fastställt inte får överskridas och att ställningstagandet till anslagen ska göras genom *ett* beslut.

När det gäller energipolitiken vill utskottet inledningsvis understryka vikten av att svenska företag och konsumenterna kan lita på att det finns en trygg elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är av

stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har Sverige i dag en säker, effektiv elproduktion med små utsläpp av växthusgaser.

Vidare står utskottet bakom principen att den som förorenar klimatet ska betala för sig. Koldioxidskatt på fossila bränslen och ett utvecklat utsläpps-handelssystem inom EU är effektiva styrmedel och därmed centrala i svensk klimatpolitik.

Den största utmaningen när det gäller att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen finns inom transportsektorn. Denna sektor bidrar med den största nationella påverkan på klimatet och här finns det största beroendet av import av energiråvara. Utskottet anser att det krävs långsiktiga och effektiva styrmedel för att andelen förnybara drivmedel med hög klimatprestanda ska kunna öka, system för eldrift ska kunna byggas ut och för att effektivare transporter ska kunna utvecklas. Att främja teknikutveckling inom detta område är avgörande för möjligheterna att nå ett hållbart transportsystem.

Utskottet vill även understryka vikten av fortsatt forskning och utveckling på energiområdet. Tekniska innovationer och produktutveckling – men även innovativitet när det gäller utvecklingen av tjänster och affärsmodeller – ser utskottet som viktiga nycklar i arbetet med att skapa ett långsiktigt hållbart energisystem. Klimat-, miljö- och energiutmaningarna utgör en möjlighet för utveckling av teknik, varor och tjänster som innebär nya affärsmöjligheter för svenska företag.

I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet och till de övriga anslagsanknutna förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt. Därutöver behandlar utskottet regeringens förslag till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät och finansiella befogenheter för affärsverket. Utskottet vill dessförinnan dock påminna om att energipolitiken, utöver de här aktuella anslagen i statsbudgeten, även omfattar flera styrmedel som inte påverkar statsbudgetens utgiftssida och som därför inte behandlas närmare i detta betänkande. Det handlar exempelvis om koldioxidbeskattning, energiskatter och om systemet med elcertifikat till förnybar elproduktion.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi delar utskottet det som sägs i den gemensamma motionen 2014/15:2982 (M, C, FP, KD). Utskottet föreslår således att riksdagen för 2015 anvisar 274 028 000 kronor till anslaget 1:1 Statens energimyndighet, 243 000 000 kronor till anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering, 1 192 536 000 kronor till anslaget 1:4 Energiforskning, 140 000 000 kronor till anslaget 1:8 Energiteknik och 75 000 000 kronor till det nya anslaget 1:11 Laddinfrastruktur.

Vidare vill utskottet göra följande förtydliganden om dessa fem anslag. När det gäller anslaget 1:1 Statens energimyndighet innefattar den högre anslagsnivån jämfört med regeringens förslag en temporär förstärkning under 2015 med 4 miljoner kronor och att anslaget tillförs 20 miljoner kronor från anslaget 1:4 Energiforskning. Utskottet vill här understryka att förstärkningen

av myndighetsanslaget får hanteras av regeringen inom ramen för det ändamål för anslaget som redovisas i budgetpropositionen för 2015.

När det gäller förändringen av anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering (–5 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag) avser den arbetet med analys av nollenergibyggnader. Förändringen av anslaget 1:4 Energiforskning (–20 miljoner kronor) har nämnts ovan och innebär alltså en tillfällig överföring till Energimyndighetens förvaltningsanslag. Utskottet anser att anslagsnivån bör vara oförändrad för anslaget 1:8 Energiteknik i förhållande till den tidigare anvisade nivån för 2015 (140 miljoner kronor). Utskottet avvisar således regeringens förslag om att tillföra det nyssnämnda anslaget ytterligare 100 miljoner kronor under 2015 för ett utökat stöd till solcellsinvesteringar. Av anslaget 1:8 Energiteknik bör minst 50 miljoner kronor användas till solcellsstöd.

Som utskottet redan har konstaterat kommer omställningen av transportsektorn i en hållbar riktning att vara en av våra stora framtidsutmaningar. Att kunna bryta transportsektorns beroende av fossila bränslen och att främja teknikutveckling inom bl.a. eldrift är, enligt utskottets uppfattning, avgörande för att transportsystemet ska kunna bli hållbart. Utskottet förordar därför, i överensstämmelse med vad som sägs i den tidigare nämnda motionen, att det införs ett nytt anslag som ska finansiera ett statligt investeringsstöd för utbyggnad av laddinfrastruktur för elfordon. Stödet syftar till att möta den brist på laddningsmöjligheter som hämmar utvecklingen på elbilsområdet. Förslaget innebär att 75 miljoner kronor avsätts för 2015. Motsvarande belopp beräknas för anslaget under 2016–2018. Vägledning för arbetet med stödets närmare utformning bör vara det förslag som har lagts fram av Utredningen om fossilfri fordons trafik (SOU 2013:84). Som redovisats i det föregående har utredningen förordat ett statligt stöd som motsvarar 50 procent av kostnaden för laddstolpar avsedda för normal laddning och som högst får uppgå till 20 000 kronor per laddstation. Det är även utskottets uppfattning att stödet ska sjösättas så skyndsamt som möjligt.

Utskottet förordar även att riksdagen fogar ett bemyndigande till anslaget 1:11 Laddinfrastruktur med innebörden att regeringen under 2015 får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtagande medför behov av framtida anslag på högst 150 miljoner kronor 2016–2018.

Utöver det som utskottet nu har sagt om anslagen och bemyndigandena gäller det som sägs i budgetpropositionen för 2015 om dels anslagen, dels bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Således föreslår utskottet att riksdagen för 2015 anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 Energi i enlighet med tabellen i bilaga 3.

Det ovan anförda innebär även att utskottet inte anser att riksdagen bör ställa sig bakom Sverigedemokraternas förslag i motionerna 2014/15:1101 och 2014/15:2892 om att inrätta ett nytt anslag som ska finansiera tillkomsten av en kärnreaktor för forskningsändamål.

När det gäller regeringens förslag om Affärsverket svenska kraftnät konstaterar utskottet inledningsvis att det svenska elsystemets ryggrad – stamnätet

– står inför betydande utmaningar under de närmaste decennierna. Nätet behöver moderniseras och anpassas till produktion från intermittent verkande energikällor som vindkraftsparker och solcellsanläggningar. Överföringskapaciteten behöver förstärkas både inom landet och genom nya och befintliga utlandsförbindelser. Integreringen av såväl den nordiska som den europeiska elmarknaden fortgår, vilket ökar trycket på funktionella transmissionssystem.

Sammanfattningsvis har utskottet inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker således propositionen i denna del. Detsamma gäller det förslag som läggs fram i propositionen om Svenska kraftnäts finansiella befogenheter för 2015 som alltså också tillstyrks. I sammanhanget vill utskottet också påpeka att den förra regeringen initierade en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål mot bakgrund bl.a. av de stora investeringar och därmed kapitalbehov som affärsverket står inför. Den nuvarande regeringen fortsätter arbetet med denna översyn. Nivåerna för de nya ekonomiska målen samt den exakta utformningen av dessa bereds alltjämt inom Regeringskansliet. Innan denna beredning är avslutad saknas det skäl för riksdagen att agera i frågan så som det föreslås i motion 2014/15:256 (V).

Sammantaget innebär det anförda att utskottet tillstyrker yrkandena 1 och 4 i motion 2014/15:2982 (M, C, FP, KD). Yrkande 4 i motion 2014/15:2461 (C) tillstyrks delvis liksom även regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2015. Vidare tillstyrker utskottet övriga här aktuella förslag till riksdagsbeslut som har lagts fram i budgetpropositionen. Dessa gäller bemyndiganden för anslagen, avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften samt förslagen om Svenska kraftnät. Riksdagen bör även ställa sig bakom utskottets förslag till bemyndiganden för anslaget 1:11 Laddinfrastruktur. Samtliga av de övriga anslagsrelaterade motionsyrkanden som behandlas i anslutning till beslutet om anslagens fördelning avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21 (S, MP, V)

Jennie Nilsson (S), Åsa Westlund (S), Ingemar Nilsson (S), Lise Nordin (MP), Birger Lahti (V), Mattias Jonsson (S), Per-Arne Håkansson (S) och Anna-Caren Säterberg (S) anför:

Sverige ska vara en global förebild när det gäller utveckling, jämlikhet och jämställdhet. Vidare ska Sverige upprätthålla sitt ledarskap i klimatomställningen. Vi vill att Sverige ska vara ett land som kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och en tro på att framtiden går att förändra. Sverige ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Vi vill se gemensamma investeringar för människor och miljö och för kunskap och konkurrenskraft för att på så sätt skapa trygghet i nuet och hopp inför framtiden. Samhällsklyftorna måste överbyggas och alla barn ska ha en möjlighet att förverkliga sin fulla potential. Vi kommer alltid att stå upp för ett öppet och humant samhälle.

Sverige befinner sig i ett allvarligt läge på flera viktiga områden. Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer. Ett överskott i statsfinanserna har vänts till ett underskott. Skolresultaten rasar och välfärden uppvisar stora brister. Klyftorna växer och ojämställdheten mellan kvinnor och män består. De sänkta klimatambitionerna och oviljan att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges ekonomiska utveckling.

Den borgerliga regeringen har lämnat stora hål i statens finanser efter sig. Det är ett mönster vi känner igen från tidigare. Ofinansierade skattesänkningar har bidragit till att underskotten i de offentliga finanserna har vuxit år efter år, även i perioder då konjunkturen stärkts. Vi kan konstatera att flera år av borgerligt styre har lett till att överskottsmålet inte kommer att nås. Ordning och reda i statsfinanserna är grunden för en stark välfärd, stigande sysselsättning och en långsiktigt hållbar politik. Därför måste underskottet steg för steg pressas tillbaka så att det finanspolitiska ramverkets regler inte längre bryts.

Budgetpropositionen för 2015 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Den innehåller viktiga reformer för framtiden som finansieras fullt ut. Förslagen i budgetpropositionen bygger på en politik för fler jobb, en politik som är präglad av både social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, en politik som ger ökad sammanhållning. Vi anser att budgetpropositionen sammantaget omfattar en politik som är avgörande för Sveriges utveckling. Sverige ska ha en välfärd att lita på. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Det är olyckligt och allvarligt att en riksdagsmajoritet bestående av de tidigare regeringspartierna och Sverigedemokraterna har avvisat ett budgetförslag med denna inriktning, till förmån för ett alternativ som fortsätter på en väg som väljarna sade nej till vid valet den 14 september 2014.

När det gäller anslagen inom utgiftsområdet 21 Energi kan vi även konstatera att det i Alliansens gemensamma motion inom utgiftsområdet saknas såväl preciseringar av vad förändringarna av anslagsnivåerna riktar sig mot som motiveringar till varför dessa förändringar ska genomföras. Vi ser det som både anmärkningsvärt och oseriöst att över huvud taget lägga ett så bristfälligt genomarbetat förslag på riksdagens bord. Först i samband med att utskottet i budgetprocessens andra steg har behandlat allianspartiernas förslag har det i någon utsträckning tydliggjorts för oss vad de föreslagna anslagsneddragningarna är inriktade mot.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet betraktar det förslag som presenterats i budgetpropositionen som en genomarbetad helhet. Eftersom regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 21 Energi – som vi alltså står bakom – röstades ned i budgetberedningens första steg, finner vi det inte meningsfullt att delta i den fortsatta beredningen av anslagens fördelning inom utgiftsområdet. Vi avstår därför från att delta i beslutet om anslagen. Vi vill emellertid i detta särskilda yttrande lyfta fram några centrala delar av den energipolitik vi står bakom.

I likhet med vad som sägs i budgetpropositionen vill vi ha en sammanhållen klimat- och energipolitik som på allvar erkänner att klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Energipolitiken är avgörande för att bygga ett hållbart samhälle, och sysselsättningen i Sverige är helt beroende av att det finns en god och tillförlitlig tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. En satsning på förnybar energi och effektivare energianvändning kan stärka svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ge svensk forskning och företagande en viktig roll i den globala omställningen till en ekonomi med låga utsläpp av växthusgaser. Energipolitikens ofrånkomliga koppling till vår tids stora globala utmaning – klimatfrågan – måste hela tiden finnas på agendan.

Vi välkomnar den inriktning av energipolitiken som regeringen presenterar i budgetpropositionen. Liksom regeringen anser vi att tydliga kvantifierade klimat- och energipolitiska mål och konkreta styrmedel ger stabila förutsättningar för en snabb väg ut ur fossilsamhället och en utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem. Satsningar på förnybar energi har redan lyfts fram som betydelsefulla och vi instämmer i regeringens målsättning att Sverige på sikt ska ha ett energisystem som baseras helt på förnybar energi.

Utöver det som anförs i budgetpropositionen på detta område vill vi här särskilt peka på värdet av stabila spelregler för energipolitiken. Sådan stabilitet skapar förutsägbarhet, trygghet och vilja till investeringar, vilket i sin tur håller ned energipriserna och skapar förutsättningar för omställningen. Svenska företag och konsumenter måste kunna lita på att det finns en trygg energiförsörjning. Det förutsätter att företagen inom energisektorn får långsiktiga spelregler och stabila villkor för sin verksamhet. Stabila förutsättningar innebär att energipolitiken präglas av långsiktiga spelregler. Sådana spelregler måste ha en betydligt längre livslängd än en mandatperiod,

och därför bör de ha en bred politisk förankring. Mot den bakgrunden är vi positivt inställda till regeringens avsikt att tillsätta en energikommission där blocköverskridande samtal om energipolitiken ska kunna föras. Den långsiktighet och breda förankring som eftersträvas ges ju självfallet särskild tyngd om den övergripande inriktningen och de centrala målsättningarna beslutas av en bred riksdagsmajoritet. I likhet med regeringen anser vi att ingången i dessa samtal ska vara att kärnkraften ska ersättas med förnybar energi och energieffektivisering och att Sverige på sikt ska ha 100 procent förnybar energi.

Beträffande förnybar energi vill vi för övrigt sluta upp bakom det som sägs i budgetpropositionen om en höjd ambitionsnivå inom ramen för elcertifikatssystemet. Det är dessutom vår övertygelse att produktionen av förnybar el skulle gynnas av ett stöd till havsbaserad vindkraft. Havsbaserad vindkraft skulle också kunna bidra till att stärka effektbalansen i södra Sverige, där risk för effektbrist lyfts fram som ett potentiellt framtida problem. Vi är således positiva till att regeringen har för avsikt att utreda hur stödet för havsbaserad vindkraft kan stärkas. Vi beklagar emellertid samtidigt att regeringens förslag om att höja energiteknikanslaget med inriktning på att förstärka stödet till investeringar i solceller inte har vunnit stöd i utskottet. Enligt vår uppfattning är det dessutom mycket negativt att utskottets majoritet väljer att minska anslaget till energieffektiviseringsinsatser jämfört med regeringens förslag.

2. Anslag m.m. för 2015 inom utgiftsområde 21 (SD)

Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD) anför:

Riksdagen har i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom allianspartiernas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster för 2015 (mot. 2014/15:3002, rskr. 2014/15:29) och därmed också avslagit motsvarande förslag från Sverigedemokraterna. Vi har därför valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Innan vi redogör närmare för vår syn på energipolitiken och för våra prioriteringar inom utgiftsområdet vill vi i detta särskilda yttrande emellertid lyfta fram några centrala delar av Sverigedemokraternas politiska grundsyn och redogöra för vårt agerande i budgetprocessens första steg.

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Liksom Sverigedemokraterna förordar vi ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi och partiet eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla

medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välbefinnande, demokrati och en stark inre solidaritet. Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I Sverigedemokraternas budgetmotion 2014/15:3003 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välbefinnande, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra. Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Vår och partiets avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om en god ekonomisk hushållning.

Med anledning av beslutet som togs i kammaren den 3 december 2014 om budgeten för 2015 vill vi härmed tydliggöra Sverigedemokraternas principiella ställningstagande och agerande. Vid voteringen i kammaren gav Sverigedemokraterna i första hand stöd till partiets eget budgetförslag. Ett förslag, som om det vunnit en majoritet, hade inneburit betydande förbättringar för välbefinnandet, ökad trygghet och stärkt ekonomi för bl.a. sjuka, personer med funktionsnedsättning, pensionärer, förvärvsarbetare och barnfamiljer. De övriga partierna valde dock att inte stödja vårt budgetförslag och stoppade därmed de stora och fullt finansierade satsningarna på trygghet och välbefinnande med hänvisning till att de inte ansåg att finansieringen av dessa reformer borde ske genom minskad invandring. Enligt vår och Sverigedemokraternas mening tydliggjorde de därmed deras inställning att fortsatt massinvandring är viktigare än alla andra välbefinnandsreformer tillsammans.

Sedan Sverigedemokraternas förslag hade fallit i voteringen kring statsbudgeten återstod endast två förslag, regeringspartiernas förslag i budgetpropositionen och allianspartiernas förslag i deras gemensamma budgetmotion (2014/15:3002). Sverigedemokraternas bedömning var att nettoeffekten för samhället av de bägge förslagen var likvärdig. Denna analys delas bl.a. av John Hassler, professor i nationalekonomi och ordförande i finanspolitiska rådet, som har konstaterat att det egentligen inte finns några fundamentala skillnader mellan allianspartiernas och regeringens ekonomiska politik.

Med utgångspunkt i Sverigedemokraternas vilja att ta ansvar för det svenska samhällets långsiktiga stabilitet och välbefinnande och det principbeslut som fattades av Sverigedemokraternas riksdagsgrupp om att härnäst

försöka stoppa varje budgetproposition som innebär att invandringen ökar ytterligare från nuvarande, historiskt höga, nivåer, valde vi och övriga sverigedemokrater i riksdagen att stödja allianspartiernas gemensamma budgetmotion.

Detta innebär dock inte att Sverigedemokraterna ställer sig bakom innehålllet i allianspartiernas budgetmotion, utan agerandet är en konsekvens av regeringens ovilja att kompromissa om en politik som vi, och Sverigedemokraterna, menar skadar hela det svenska samhället i grunden. Hade vi och övriga sverigedemokrater i riksdagen i stället lagt ned våra röster hade det med säkerhet inneburit att landet låsts fast vid en destruktiv politik under fyra år. Vi vill också understryka att beslutet innebär att om allianspartierna efter det aviserade extra valet i mars 2015 väljer att hålla fast vid sin politik, kan liknande situationer uppkomma även framöver. Vi och övriga sverigedemokrater i riksdagen är således beredda att fälla en eventuell alliansregering som lägger fram en lika samhällsskadlig invandringspolitik.

Med detta sagt övergår vi nu till att redovisa några centrala delar av Sverigedemokraternas syn på den svenska energipolitiken.

Vi anser att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en prisvärd och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Vår politik på detta område syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard.

Det är viktigt för en nation att ha kontroll över sin egen energiförsörjning, men detta utesluter inte att energisystem kan delas och utvecklas genom samarbete mellan nationer i vårt närområde. En hög grad av självförsörjning är dock att föredra för att säkerställa att Sverige uppnår energipolitikens mål. Sverigedemokraterna strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Landets nationalälvar ska skyddas mot vidare vattenkraftsutbyggnad. Energieffektivisering ska prioriteras och satsningar på förnybara kraftkällor ska stödjas. Under utvecklingen av nya energisystem måste användning av fossila bränslen accepteras, men på ett så miljövänligt sätt som möjligt. En övertro på de förnybara energikällornas potential riskerar att ge ett kontraproduktivt resultat. Utvecklingen i Tyskland avskräcker genom att avvecklingen av kärnkraften i kombination med massiva subventioner till vind- och solkraft tvingar fram fossilbränslebaserad produktion av nödvändig bas- och reglerkraft.

Vi anser att den svenska klimat- och energipolitiken präglas av ett alldeles för snävt synsätt på vad som krävs för att kunna bemästra världsomspännande klimat- och energiförsörjningsproblem. Vi anser att det saknas ett globalt perspektiv på dessa frågor i Sverige. Såväl den nuvarande som den förra regeringen tycks vilja vinna kampen på hemmaplan utan insikt om att Sverige – eller EU – endast kan påverka de globala koldioxidutsläppen i mycket begränsad utsträckning.

Vi ser en uppenbar risk i den svenska ambitionen att agera som föregångsland genom att ta på sig betydande åtaganden när det gäller

utsläppsminskningar eller pålagor som höjer energipriser. Risken är påtaglig att detta får en helt annan effekt än den eftersträfvade. Vi anser det därför vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i en sådan utsträckning att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik eller där andra miljöhänsyn, arbetsrätt och mänskliga rättigheter är åsidosatta.

Vi ser forskning och innovationer på energiområdet som en mycket betydelsefull del i arbetet med att lösa framtida utmaningar på klimat- och energiområdet. Enligt vår uppfattning måste Sveriges och Europas fokus riktas mot sådan energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

Kärnkraften kommer att vara ett centralt inslag i den svenska energimixen under överskådlig framtid och därmed vara en nödvändig del i strävan efter att bromsa klimatförändringarna, för att säkra den svenska elförsörjningen och för att kunna upprätthålla den svenska basindustrins konkurrenskraft. Kärnkraften står i dag för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och en avveckling av den svenska kärnkraften skulle utgöra ett direkt hot mot svensk basindustri och svensk ekonomi. Hushållen skulle dessutom riskera att bli drabbade av än högre elpriser och tvingas förlita sig på ökad import av el som har producerats med fossila energikällor. Vi är öppna för utbyggnad av den svenska kärnkraften och ser det som positivt med en FoU-satsning på svensk kärnkraft. Vi anser att Sverige ska satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för i första hand Sverige. Kärnkraftens fortsatta utveckling får inte tappas bort i de rödgröna dimridåerna av mer eller mindre trovärdiga FoU-satsningar på förnybara energikällor. Det är, enligt vår uppfattning, således av stor vikt att kärnteknisk forskning och utveckling bibehålls inom landet och att forskningen dessutom ges möjlighet att flytta fram sina positioner. Med beaktande av att kärnkraften står för nästan hälften av vår elförsörjning, har det statliga stödet till forskning på kärnteknikområdet under lång tid varit ytterst blygsamt. För att kunna etablera ny, modern och ännu säkrare kärnkraft i Sverige behövs hög nationell kompetens och detta kräver i sin tur ökat stöd till kärnkraftsforskningen.

Vi står alltså bakom Sverigedemokraternas förslag till utgiftsram för utgiftsområde 21 Energi samt det förslag till anslagsfördelning som finns i motion 2014/15:2892 (SD). Förslaget i motionen bygger på en utgiftsram som är lägre än vad både regeringen (–85 miljoner kronor) och allianspartierna (–59 miljoner kronor) har föreslagit för 2015. Vårt förslag till anslagsfördelning präglas av en återhållsam inställning när det gäller anslag till sådana förnybara energikällor som har visat tveksam effektivitet och där kostsamma statliga subventioner mest fungerar som ett slags omotiverad bonus åt redan lönsamma verksamheter eller som konstgjord andning åt kommersiellt tveksamma tekniker. Att ösa gemensamma medel över vindkraften anser vi exempelvis inte vara motiverat. Vi avvecklar därför anslagen för marknadsintroduktion av vindkraft (–10 miljoner kronor) och anslaget som finansierar planeringsstöd för vindkraft (–15 miljoner kronor). Vi vänder oss också mot regeringens

förslag om att öka energiteknikanslaget med 100 miljoner kronor för att finansiera ett fortsatt statligt stöd till investeringar i solceller. Vi vill helt avskaffa detta stöd och i stället öronmärka energiteknikanslaget för satsningar på biogas.

Fortsatta insatser för ökad energieffektivisering är vi positiva till och avsätter därför 15 miljoner kronor mer än regeringen för detta ändamål. Vi vill dessutom förstärka anslaget till energiforskningen. Utveckling av nya energilösningar har stor potential att lösa många av de framtidsutmaningar som väntar. Vi anser att anslaget till energiforskning bör vara 60 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslår. Samtidigt vill vi att energiforskningsanslaget till viss del tydligt inriktas på att bygga upp den vetenskapliga och tekniska kunskap och kompetens som i dagsläget saknas på kärnteknikområdet.

En framgångsrik kärnteknisk forskning är dock ofta beroende av tillgången till en funktionell forskningsinfrastruktur. Av den anledningen innehåller vårt anslagsförslag för utgiftsområde 21 även ett nytt anslag som ska finansiera det inledande arbetet med att etablera en kärnreaktor för forskningsändamål (25 miljoner kronor för budgetåret 2015). Anslagsförslaget bygger på ett förslag från tre välrenommerade svenska forskningsinstitutioner och har en total budget på drygt 1,5 miljarder kronor under perioden 2013–2023. I våra preliminära beräkningar bedömer vi att den årliga anslagsnivån kommer att behöva ligga på 150 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:1 Budgetproposition för 2015 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 384 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:3 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 500 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:4 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 500 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:8 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor 2016 (avsnitt 3.1.8).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:9 Elberedskap besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.1.9).
6. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor under 2015 (avsnitt 3.1.9).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.1.10).
8. Riksdagen godkänner investeringsplanen för Affärsverket svenska kraftnät för 2015–2017 (avsnitt 3.2.1).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2015 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.2.2).
10. Riksdagen anvisar för budgetåret 2015 ramanslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt följande uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:256 av Birger Lahti m.fl. (V):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till förändrat avkastningskrav för Svenska kraftnät senast till bolagsstämman 2016.

2014/15:1101 av Josef Fransson m.fl. (SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningen på en svensk forskningsreaktor.

2014/15:1102 av Josef Fransson m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla investeringsstödet för installation av solceller.

2014/15:2461 av Annie Lööf m.fl. (C):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om laddstationer för elbilar i hela landet.

2014/15:2892 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på en forskningsreaktor för fjärde generationens kärnkraft.

2014/15:2944 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydligt ökade anslag till energiforskning och energieffektivisering.

2014/15:2982 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av laddstolpar för elbilar.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen M, C, FP, KD		SD
1:1	Statens energimyndighet	250 028	+24 000		
1:2	Insatser för energieffektivisering	248 000	-5 000	+15 000	
1:3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000			-10 000
1:4	Energiforskning	1 212 536	-20 000	+60 000	
1:5	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	138 600			
1:6	Planeringsstöd för vindkraft	15 000			-15 000
1:7	Energimarknadsinspektionen	105 117			
1:8	Energiteknik	240 000	-100 000	-160 000	
1:9	Elberedskap	255 000			
1:10	Avgifter till internationella organisa- tioner	21 328			
	Nya anslag				
99:1	Laddinfrastruktur		+75 000		
99:2	Forskningsreaktor ELECTRA-FCC				+25 000
Summa för utgiftsområdet		2 495 609	-26 000	-85 000	

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2015 inom
utgiftsområde 21 Energi*Tusental kronor*

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Statens energimyndighet	+24 000	274 028
1:2	Insatser för energieffektivisering	–5 000	243 000
1:3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	±0	10 000
1:4	Energiforskning	–20 000	1 192 536
1:5	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	±0	138 600
1:6	Planeringsstöd för vindkraft	±0	15 000
1:7	Energimarknadsinspektionen	±0	105 117
1:8	Energiteknik	–100 000	140 000
1:9	Elberedskap	±0	255 000
1:10	Avgifter till internationella organisationer	±0	21 328
1:11	Laddinfrastruktur	+75 000	75 000
Summa för utgiftsområdet		–26 000	2 469 609